

Yachachiqkunapaq qhillqa yanapay, hinallataq q'imiriqkunapaqpas

RIMARIKUNQA

Qhari, warmi

warmakuna hinallataq
wayna sipas
qhatuymanta sakwasqa
k'irinapaq kaqllataq mana
kawsayniyuq llamk'anapi
llamk'anapaq

---

terre des hommes
suisse

Riqsichikuynin

Kay suyunchispiqa, kay warmi, qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskunataqa sinchi k'irinchasqa Kanku, ichaqa mana allin ruwaykunan kayqa kaqllataq manan sinchi riqsirichisqaraqchu llaqtanchispi umalliqkunaman, chay rakun kaykunamanta rimashanalla imaynatapas ñawpaqmanta kaytatatichinapaq manaña waqrunamasikuna kayman urmayunanpaq, kay Programa de Educación para el Desarrollo Sostenible y Solidario (EDUSO) kay Terre des Hommes Suisse ukhumantapacha masachakamunku kaykuna tatichiyman chay raykun kay willakuyta rakirimun lliw yachachiqkunaman hinallataq q'imiriqkunamanpas, kaykunamanta yachay wasikunapi rimarikunanaq.

Kay qhillqapiqa kashan willakuykuna tukuy imaynatan runapura qhatunakuymananta kaqllataq sakwasqa k'irin chaymananta mana chanin llamk'aykunapi tarikuqkunamanta, kay 10 p'unchay anta sitwa killa qhawarisqapi kay 2020 watakama, kay qhillqa t'ipaqqa kachkan lliw plataformas virtuales sunqunta mast'arikunanpaqmi, mayqanchus WhatsApp ukhunta hinallataq mayqankunapichus llamk'arikuchkan wasipi yachani karu-karullamanta nisqakunawan. Kimsa qhillqa t'ipakuna kachkan. Ñawpaq ñiqipitaq rimarichkan imaynan runapura qhatunakuy kachkan chaymananta. Iskayqaq ñiqipitaq rimarichkan imaynan

kay runapura qhatunakuy Perú suyunchispi: sakwasqa k̄irisqa hinallataq mana chanin llamk'anapi tarikuqkunamanta. Wisq'ayunapaqtaq rimarichkan imaynatan ñawpaqmanta kaykunata tatichikunman chaymanta. Kaqllataqmi kimsantin qhillqa t'ipakunapin kachkan kaykunata wahaspa umalliqkunaman kay huchakuna willarinapaq. Kay qhillqa t'ipakunaqa aparikunmanmi huk rimayllapi utaq phaqmin-phaqminpipas ichaqa qallariymantapacha qatipaspa, willarikunmanmi qhari warmi warmachakunaman kaqllataq wayna sipaskunamanpas tukuy watayuqkunaman, kaykunataq maypichus imaynachus tarikusqaman hinalla.

Kaywillakuywanqa aswantan hunt'apaytamunaykumayqanchus ñamast'arikamuchkanña kay Aprendo en Casa chaypaq sunqunta, kallpachaytan munayku yuyaykusqakuta llaqta runakayninkupi kaqllataq yachapakuqkuna munayta yachayninkuta mat'iparinankupaq. Kaqllataqmi maskhayku qhari-warmi warmachakuna kaqllataq wayna sipaskunapas amachasqa kanankuta lliw kay sasanchakuy k'iriykunamanta, aswanta yachasqanku tinkurinapaq imachus yachasqankumanta kaqllataq imaynan kallanmataq kay Covid sasachakuy p'unchaykunapi.

Qallariy qhillqa t'ipa

Imataq kay qhari-warmi warmachakuna hinallataq wayna sipaskuna runapura qhatunakuyri?

I. Lliwmanta willkuy

Rimarikunqa	Warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskuna runapura qhatunakuy.
Sullk'a rimay	Imataq kay qhari-warmi warmachakuna hinallataq wayna sipaskuna runapura qhatunakuyri?
Suysusqallapi willakuy	Lliw huñu riqsinqa kay runapura qhatunakuymanta kaqllataq imaynatan sarunchan kawsayninta.
Yachay t'aqa	Personal Social

Rimaypaq hap'iriyin

Lliw runamasiwan kawsayninpi kallapachakun.

Enfoques transversales

- Runamasita chaninman pusariy: q'imirispa kaqllataq chakiyki churakuq.
- Kawsayninchiskunamanta chani yachariy.

Yachasqanchismanta chaninchay

- Yachayniyuq runamasi yuyaykusqanpi maypiña kaspapas q'imirinanpaq.
- Kallpachan sumaq kawsayta kay enfoque de desarrollo sostenible nisqamanta.

Yachasqamanta ch'uychay

Warmakunaq runa kay kawsayninmanta k'uskiriy hinaspataq siq'iy imaynatan kay runapura qhatunakuy runa kayninchista sarunchan.

Aparinapaq pacha

20 tuytu.

II. Imaynatan kallpachakuwaq

Kay enlace nisqakunata qhawayuspa aswanta kallpachakuwaq, kaypin tarinki allin willakuykunta kay rimaymanta kaqllataq yachapakuqniykikunaman ch'iqirichiwaq paykunapas k'uskiyta qallarinkupaq.

“Imaynatan amachanchisman warmi-qhari warmakunata hinallataq wayna sipaskunata kaykunamanta rimaripa.”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi:

https://issuu.com/duranos/docs/cartilla_fundacion_renacer

“Estadística willakuy Iliw kay runapura qhatunakuymanta 2009 – 2014, Ministerio Público willakusqanman hina.”

Taripasqa karqan 07/07/20, kay enlacepi:

https://www.fiscalia.gob.pe/Docs/observatorio/files/trata_01.pdf

“Kay 60% runapura qhatunakuypi kanku warmikuna yaqapas 18 hinallataq 29 watakunayuq, imaynatachus INEI willakusqaman hina.”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi:

<https://gestion.pe/peru/el-60-de-las-victimas-de-trata-de-personas-son-mujeres-entre-18-y-29-anos-segun-el-inei-noticia/>

“Pukllana waqaychana: kaqkunawan ñawpaqmanta amachay kay runapura qhatunakuymanta kay maki ruwaykunawan.”

Taripasqa karqan 10/07/20, kay enlacepi:

<https://terredeshommessuisse.org.pe/publicaciones/la-caja-de-juegos->

[herramientas-para-prevenir-la-trata-de-personas-a-traves-del-arte/](#)

“Huk anqhas sunqu.”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi:

<https://rpp.pe/columnistas/rossanamariamendozazapata/un-corazon-azul-noticia-1212388>

Kaqllataq k'uskiriwaq kay Ministerio de Educación, Ministerio de la Mujer kaqllataq Poblaciones Vulnerablesqaq wakichisqaq qhillqakunapi imaynatachus awarisqaña kashan lliw yachapakuq warmakunapaq.

Pusarispa hinallataq yachaykuna ch'uyanchay. 10-kaq ñiqipi: Ama runapura qhatuywanqa hap'ichikuychu. 3 ñiqi secundaria yachay wasi. MINEDU y MIMP.

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi:

<https://es.scribd.com/document/366784616/Sesion-10-Que-La-Trata-No-Te-Atrape>

Qhawaykuy kay t'ipasqa qhillqakunata hinaspataq mayqan plataformaq sunquntacha huñusqa runamasiwan llamk'arinki chayman tinkuchiy.

III. Imaytan yachapakuqkunata kallpachariwaq kay rimaykupi.

Ruwanapaq	Pacha
<p>A. QALLARIYNIN</p> <p>Napaykuy yachapakuqniykikunata, yuyarichiy sumaqta rimarisqaman llamk'arinapaq, kaytaq kanqa mayqan plataforma ukhunchus aparikunqa hina.</p> <p>Willariy yachapauqkunaman warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskuna runapura qhatunakuyanta rimanata. Imakunan kanan hucha kananpaq, kaqllataq pantasqa rimaykunamanta hinallataq maykunamanmi kayta rikuspa willarinaykipaq.</p> <p>Kay hamut'aywan qallariykuy :</p> <p><i>Lliw warmi-qhari warmakuna kaqllataq wayna sipaskunaqa kanku kawsayninku riqsisqa kaytaq tiqsi myuntinpi hunt'ana. Ima ninantaq kayri, paqarimusqamantapachayá kaykawsayriqsisqa chaykunataqmi hunt'asqapuni kanan waq runamasikunaq. Qhawariykunapi tarinchis maypachachus yachayta chaskirinku chay, khunanqa wasinkupi chaskichkanku chaypiqa yachaykuna chiskiyyta hunt'achkanku. Utaq maypachachus tarikunku wasinkupi allin amachasqa k'irinchanamanta karupi. Runa kayninchis hunt'achiyqa ancha chaninpunin, maypachachus</i></p>	4 tuytu

warmi-qhari warmakuna kaqllataq wayna sipaskuna kayninkuta hunt'achikunku chayllan sumaqta wiñarinqaku.

Ichaaqqa manan wakinpiqa runakayninchis hunt'akunchu, hukllata qhawarinchisman, kachkanmi runapura qhatunakuy, kayqa sinchitan sarunchanruna kayninchista, qhasi kawsanata, kawsayninchista iman k'irinchan askhapin kaykunamanta warmi-qhari warmakunapi hinallataq wayna sipaskunapipas lliw tiqsi muyumanta.

Hayk'aqllapas kaymanta uyarirankichischu, wayra wasipi willakuykunapi, Televisiónpi películakunapi utaq wasillapipas?, Imatan uyarirankichis ?

Qhawarichikuy:

Kaypiqa yuyarina kanqa, kayta allinta riqsirinapaq ancha chaninmi kanqa llapalla rimarina, chaymi lliw tapukuykunata kutirichina kanqa ama manchakuspalla.

Allillanta uyarina kanqa lliw yachakuqkunaq rimayninta. Maypachachus mana kaykunamanta rimayta munanqachu chayqa paqtan kanman karan k'irisqa kay runapura qhatunakuypi.

Llamk'ayta tukuspataq hamut'aychis imamantan llakikuyninku, imay sunqun tarikunku kaykunata uyarispa. Ichapas

mayqallanpas sunqucharusunkiman karan chayqa wahariwaq kaymanta yachaqkunata, hinallataq psicóloga paykunatapas q'imirinasunkikupaq.

Anchachaninpuninkanqayachapakuqkunaqsunqunmanchayariy sut'inta paykunapas willariwananchispaq imatas h'amutanku lliw kaypi rimasqamanta.

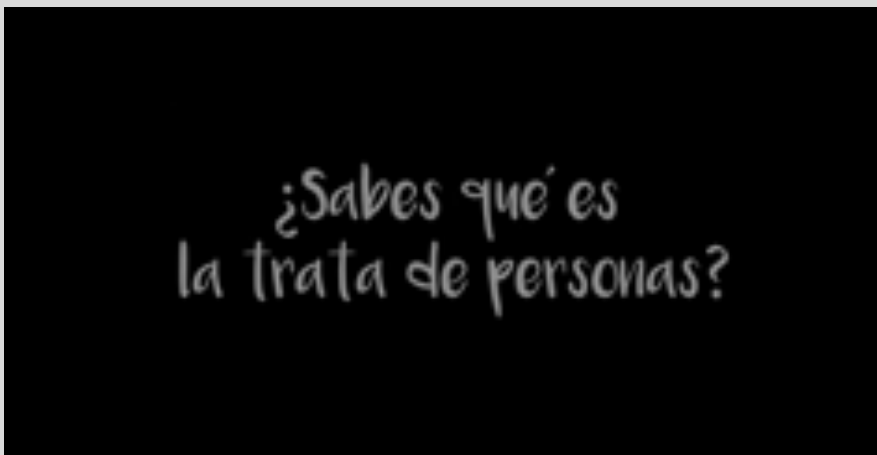
Pacha churamusqaykuqa manan chaymanhinachu hunt'akunan aswanmi sapanka riqsichiqmanta chayqa kanqa.

B. RIMAY MAST'ARIY

Riqsichiy kay ñawpaqqaq Video nisqata :

Video 1

“ Amapuni kay runapura qhatunakuywanqa hap'ichikuychu ”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi :

<https://www.youtube.com/watch?v=aTzvbFWBECs>

Kay hamut'ayta riqsichiy:

Jennyq kawsayninka yaqa kkillanmi askha warmi-qhari warmakunaq hinallataq wayna-sipaskunaq kawsayninwan lliw tiqsimuyupi. Ñataq khunan yachachkankiña imaynan kay runapura qhatunakuy hinallataq maykunapin runamasikuna urmayunku chaytapas chayqa.

Hayk'aqllapas rikurankichischu utaq tarikurankichis kay hina sasachakuypi?

Sichus rikunki utaq kawsachkanki kayhinakunai chayqa, kay huchachayta atiwaq willariyta umalliqkunaman kay 1818 yupayman. Yuyanapunin kanqa kay Yupayta. Sunquyki watun kayhina sasachakuy kawsayta chayqa huchachanapaq wahaychis. Mana qullqillapaqmi, nitaq pipas yachanqachu wahasqaykita. Chayhinatacha amachankichis waq runakunata kaqllataq qankuna kikiykichistapas..

Chiqay willakuykuna hinallataq panta willakuykuna rumamasi qhatuymanta

terre des hommes suisse

60

Panta willakuy ❌
Rumapura ghatunakuyta sasachayman apam wamirunallatan.

Chiqay willakuy ✅
Liw ghatunakun hayk'a watayayq'ha kachun chaypas kankunamni kay rumapura ghatunakuy sasachakuypi.

❌ Rumapura ghatunakuyta sasachayman apam wamirunallatan.

✅ Peru suyunchipiga awam asikha kay rumapura ghatunakuy sasachakuyyiga anka suyumanchos runakunan.

❌ Rumapura ghatunakuyta Rajtamanta katu ayllukunallaga.

✅ Kay rumapura ghatunakuyga kanim kanpi ayllukunapi ichaga kallentagmi Rajta ukhukunapipas ghawanchisuman chaypin kachkan Lima Rajta pasaqtan yakhamun huchachakuymanta willakuykuna.

❌ Kay sasachakuypi tanikupa manan ichayaspachu imaymanchis rumamansi.

✅ An manan kayhina sasachakuypi tiyag rumamankunaga chaqtaqachu tiyanku ichaga imaymanamantan manchachiqan kay rumamasi ghatunakuna qayllankupi hapinku.

❌ Chay rumamasi ghatunakuyga kanki. Ripasitoni alim ruzum ichaga asikha ychayniyis, manan paykunanamisa ghatunakuyta sasachamanchu.

✅ Kay rumamankuna ghatunakua kankunamni qasqin wata ayllamanta kagllatag manan karmanchu lima huchachakuyminikupas riginqa.

Ch'iqirichiy kay ñawpakaq qhillqa t'ipata :

6 Tuytu

Tarjeta 1

“ Chiqay willakuy hinallataq panta willakuy ”

Kaytaq kachkan kay enlacepi :

<https://drive.google.com/file/d/16774I-v7p-6S-iutoHF2596V26njooEpz/view?usp=sharing>

Kay chakanakunaqa kachkan pukllana waqaychanamanhina: imakaq runaq ruwasqanwan runapura qhatunakuyta tatichinapaq. Kachkantaq kay enlacepi:

<https://terredeshommessuisse.org.pe/publicaciones/la-caja-de-juegos-herramientas-para-prevenir-la-trata-de-personas-a-traves-del-arte/>

Kay hamut'ayta riqsichiy:

Kay runapura qhatunakuypiqa kachkan imaymana rimaykuna sut'inraq hinallataq panta willakuykuna kayta sayachinapaqqa chiqaytan riqsinanchis. Lluq'i uraypin kachkan panta willakuykuna kay sasachakuymanta, paña uraypitaqmi kachkan sut'in willakuykuna kay sasachakuymanta hinallataq k'irisqakunamanta. Ñawinchaychas sumaqllawan sapanka uraykunapi.

Yacharankichischu qharikunapas tarikunmanmi kay hina sasachakuypi?, Utaq kay runamasi qhatuq kallankumanta riqsisqa runakuna?, Mayqantaq kaymanta aswanta muspahrichisunkichis?

Yuyariychis kay runamasi qhatuyqa huchan chaytaqmi mama qhillqakunaq kamachikusqanpi lliw runamasi hunt'ananpaq kachkan, llapan sumaq kawsaytaqa munanchis.

*Kuskamantaqa qulluchinchismanmi kay runapura
qhatunakuyta lliw warmi-qhari warmakunapaq hinallataq
wayna-sipaskunapaqpas.*

Yuyarichiy:

Hap'iy pachata hinaspataq waqmanta qhawaykuy sapanka
sut'in rimay hinallataq panta rimaykunata kay sasachakuymanta,
mat'ipaytaq ima raykun chaykunata.

C. WISQ'ANAPAQ

Aswata yachapakuqniykikunata kallapachay allinta riqsinankupaq kay runamasi qhatunakuyqan huchan kachkan chayta kaytaqmi waqllichin runa kayninchiskunata.

Kayta wisq'ayunapaqtaq k'uskirina kanqa aswanta warmakunaq kayninmanta hinallataq imaynatan paykuna tarikunku phawaylla kay sasachakuyman urmayunankumanta, chaypitaq siq'inanku imaynatan warmi-qhari warmachakuna sumaqta kawsanku waqtataq manan sumaq kawsaqta maypachachus kan runapura qhatunakuytaq makinpi chay. Maypachachus siq'iyta tukuruspataq waq warma masinkuman riqsichinanku kanqa.

Kay hamut'ayta riqsichiy:

Khunantaq k'uskinanchis kanqa! Ñawpaqtaqa maskhana kanqa warmakunaq chanin kawsayninmanta, tariruspataq, umanchaykuna kanqa hinaspataq mayqankunan runamasi qhatuy sasachayman aypanchayta. Chaymantaq siq'inanku imaynatan warmi-qhari warmachakuna sumaqta kawsanku waqtataq manan sumaq kawsaqta maypachachus kan runapura qhatunakuytaq makinpi chay. Maypachachus siq'iyta tukuruspataq waq warma masinkuman riqsichinanku kanqa.

Iskaykaq qhillqa t'ipa:

imatan maskhanku kay qhari-warmi warmachakuna hinallataq wayna sipaskuna runapura qhatuywan.

I. Lliwmanta willakuy

Rimarikunqa	Warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskuna runapura qhatunankupaq.
Sullk'a rimay	Imapaqmi aswantaqa munabnu runamasi qhatuyta Perú suyupi: sakwaspa k'inankupaq hinallataq mana chanin llamk'anapi kawsanankupaq.
Suysusqallapi willakuy	Lliw huñu riqsinqa imapaqmi munaku kay runapura qhatunakuymanta kaqllataq watunqaku imaynatan sarunchan kawsayta.
Yachay t'aqa	Personal Social

Rimaypaq hap'iriyin

- Iliw runamasiwan kawsayninpi kallapachakun

Enfoques transversales

- Runamasita chaninman pusariy: q'imirispa kaqllataq chakiyki churakuq
- Kawsayninchiskunamanta chani yachariy

Yachasqanchismanta chaninchay

- Yachayniyuq runamasi yuyaykusqanpi maypiña kaspapas q'imirinanpaq.
- Kallpachan sumaq kawsayta kay enfoque de desarrollo sostenible nisqamanta.

Yachasqamanta ch'uyanchay

Qhillqay pisqa wachuta willarinapaq imachus kay warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna-sipaskunapaq sakwasqa k'irinchiyapi tarikunku hinallataq llamk'anku mana chaninpi kay runapura qhatunakuypi.

Aparinapaq pacha

20 tuytu.

II. Imaynatan kallpachakuwaq

Kay enlace nisqakunata qhawayuspa aswanta kallpachakuwaq, kaypin tarinki allin willakuykunta kay rimaymanta kaqllataq yachapakuqniykikunaman ch'iqirichiwaq paykunapas k'uskiyta qallarinkunapaq .

“Imaynatan amachanchisman warmi-qhari warmakunata hinallataq wayna sipaskunata kaykunamanta rimaripa.”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi :

https://issuu.com/duranos/docs/cartilla_fundacion_renacer

“Pukllana waqaychana: kaqkunawan ñawpaqamanta amachay kay runapura qhatunakuymanta kay maki ruwaykunawan.”

Taripasqa karqan 10/07/20, kay enlacepi :

<https://terredeshommessuisse.org.pe/publicaciones/la-caja-de-juegos-herramientas-para-prevenir-la-trata-de-personas-a-traves-del-arte/>

“Huk anqhas sunqu.”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi :

<https://rpp.pe/columnistas/rossanamariamendezazapata/un-corazon-azul-noticia-1212388>

Kaqllataq k'uskiriwaq kay Ministerio de Educación, Ministerio de la Mujer kaqllataq Poblaciones Vulnerables paq wakichisqan qhillqakunapi imaynatachus awarisqaña kashan lliw yachapakuq warmakunapaq .

Pusarispa hinallataq yachaykuna ch'uyanchay. 10-kaq ñiqipi: Ama runapura qhatuywanqa hap'ichikuychu. 3 ñiqi secundaria yachay wasi. MINEDU y MIMP.

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi :

<https://es.scribd.com/document/366784616/Sesion-10-Que-La-Trata-No-Te-Atrape>

Qhawaykuy kay t'ipasqa qhillqakunata hinaspataq mayqan plataformaq sunquntacha huñusqa runamasiwan llamk'arinki chayman tinkuchiy .

III. Imaytan yachapakuqkunata kallpachariwaq kay rimaykupi

Ruwanapaq	Pacha
<p>A. QALLARIYNIN</p> <p>Napaykuy yachapakuqniykikunata, yuyarichiy sumaqta rimarisqaman llamk'arinapaq, kaytaq kanqa mayqan plataforma ukhunchus aparikunqa hina.</p> <p>Willariy yachapauqkunaman warmi-qhari warmakuna hinallataq waynasipaskunarunapuraqhatunakuyantarimanata. Khunankutiqa imakunatan hunt'ayta munanku kay runamasi qhatuqkuna.</p> <p>Kay hamut'aywan qallariykuy :</p> <p><i>Ñawpaqqaq rimanakuy qhawaranchis iman kay warmi-qhari warmakunakaqllataq waynasipaskunaqarunamasiqhatunakuyipi tarikuynin. Yuyachkankichischu?, Qankunamanta mana riqsisqa runallachu hap'iwanchisman kay sasachakuykunapaq utaq hap'inman waqtapas?</i></p> <p>Qhawarichikuy :</p> <p>Kaypiqa yuyarina kanqa, kayta allinta riqsirinapaq ancha chaninmi kanqa llapalla rimarina, chaymi liiw tapukuykunata kutirichina kanqa ama manchakuspalla.</p> <p>Allillanta uyarina kanqa liiw yachakuqkunaq rimayninta.</p>	4 Tuytu

Maypachachus mana kaykunamanta rimayta munanqachu chayqa paqtan kanman karan k'irisqa kay runapura qhatunakuypi. Llamk'ayta tukuspataq hamut'aychis imamantan llakikuyninku, imay sunqun tarikunku kaykunata uyarispa. Ichapas mayqallanpas sunqucharusunkiman karan chayqa wahariwaq kaymanta yachaqkunata, hinallataq psicóloga paykunatapas q'imirinasunkikupaq.

Ancha chaninpunin kanqa yachapakuqkunaq sunqunman chayariy sut'inta paykunapas willariwananchispaq imatas h'amutanku lliw kaypi rimasqamanta.

Pacha churamusqaykuqa manan chaymanhinachu hunt'akunan aswanmi sapanka riqsichiqmanta chayqa kanqa.

B. RIMAY MAST'ARIY

Riqsichiy kay ñawpaqqaq Video nisqata :

Video 1

“ Kay runapura qhatunakuywanqa huchachasqan tiqsi muyuntinpin warmi-qharita sasachayman apan ”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi :

<https://www.youtube.com/watch?v=iioNB1cC5pg>

Kay hamut'ayta riqsichiy:

Rikurankichischu video nisqata?, Imaraykutaq Magalyq tayta-maman iñiran chay warmiq rimasqanpi?, Imapitaq tukunman karqan Magaly chaykunamanta ripuqtin?, Kayri mayqan runamasi qhatunakuytaq kachkan, sakwasqa k'irinchaychu icha mana allin kawsay llamk'anapi llamk'aychu.

Kay video rikusqanchispihinan pasaq k'uchuntinpi Perú

suyunchispi yukaspa hap'imunku wayna-sipaskunataqa, aswan allin kawsaymanmi aypanki, yachaynikitan qispichinki, allinmi kanqa llamk'aynikipas nispa, chay rimaykunawan yukanku. Wikinpiqa kay rimaykunaqa hamun wasi ayllu qayllanchiskunamanta, imaraykuchus wakinqa yuyaykunku aswan sumaq kawsayman aypariyta chayta rikuspataq chay manan allin runakuna urmaychikunku. Chaymi ancha chaninpuni wasi ayllupi hinallataq masakunawan rimay kay runamasi qhatnakuymanta. Chayhinata ichapas mana phawaylla kaykunapi yukachikunapaq.

Khunanqañanriqsinkichisñamayqanllamk'aymunachikuykunan mana allin kanman chayta, sunquyki watun kayhina sasachakuy kawsayta chayqa huchachanapaq wahaychis kay 1818 yupayman.

Kay sakwaspa k'irinchayqa

Kaypiqa tanqayunku kay
runamasikunata kurkunkuta
qulliqirayku qhatunankupaq
warmi-qhari warmakunatan
hinallataq wayna-sipastapas,
imachus kay pornografía
nisqakunaman utaq kayhina mana
chanin kawsaykunaman.

Ch'iqirichiy kay
qallariy qhillqa
t'ipata

Tarjeta 1

“ Kay sakwaspa
k'irinchayqa ”

Disponible en el
siguiente enlace:
https://drive.google.com/file/d/1_XL3XoiZ7dYycMW-fz3-Oyf2lcT-ItiA/view?usp=sharing

5 Tuytu

Kay chakanakunaqa kachkan pukllana waqaychanamanhina: imakaq runaq ruwasqanwan runapura qhatunakuyta tatichinapaq. Kachkantaq kay enlacepi :

<https://terredeshommessuisse.org.pe/publicaciones/la-caja-de-juegos-herramientas-para-prevenir-la-trata-de-personas-a-traves-del-arte/>

Kay hamut'ayta riqsichiy:

Khunantaq allichanta ñawinchaychis kay qhillqa t'ipata: Maskhanku imaymana ruwanapaq kay runamasi qhatuqkunaqa. Imaynatachus rikuchkaranchis kay video unkhunta, wakinpiqa kayman urmayuqkunaqa kanku llamk'anakunapi sarunchasqa kanankupaq, ichaqa kallantaqmi waq t'aqapaqpas imachus kay runamasi sakwanchaspa k'irinankupaq.

Perú suyupiq aswantaqa apanku runamasikunata sakwaspa k'irinankupaq. Kay 2018 watapin qhawarikurqan aswantaqa kay huchakuna runamasikunata sakwaspa k'irinchay hinallataq llamk'anakunapi rumasita sarunchaspa mana qullqitapas qupunkuchu. Sapanka 10 huchakuna willakuymanta 8 pusaqmi karqan runamasikunata sakwaspa k'irinchaqkunamanta.(INEI - willarikamun)

C. WISQ'ANAPAQ.

Aswanta yachapakuqniykikunata yuyayninpi mat'ipay allinta yachanankupaq imaynan huchan kay runamasi qhatuypi sasachakuy hinaspapas runamasiq kawsaynin saruchaymi kayqa.

Kayta wisq'ayunapaqtaq, kamarichiy qhillqanankupaq pisqa wachuta aswanta wiñaymasinkuman paykunapas riqsirichinankupaq imaynan kay runapura qhatunakuy. Mayqanchus kachkan kay runamasita sakwaspa k'rinchaqkuna, yuyariychis kay willakuykuna ch'iqirichiyqa tatichinmanmi mana kay sasachakuyman waq runamasikuna urmayunanpaq. Qhillqayta tukuspataq riqsirichinanku chay huñunakuy kasqankupi.

Kay hamut'ayta riqsichiy:

Maypachachus runapura qhatunakuymanta rimanchis chayqa , allinta kaymanta yachariyninchismi aswantaqa amachawasun. Chaymi kay willakuykunataqa lliwman riqsirichina allin amachasqa kananchispaq. Khunanqa kay rimasqanchiskunamanta qhillqaykuy pisqa watuchupi imapaqsi munanku hap'iyta runamasikunata qhatunankupaq chaymanta kanmanña kay sakwaspa k'irinankupaq utaq mana chaninkunapi llamk'achinakupaq. Chayta tukuspataq willarillaychistaq lliw masakunaman.

Kinsakaq qhillqa t'ipa: imaynatan tatichisunman runamasikunaq mana urmayunanpaq kay runapura qhatunakuyman?

I. Información general

Rimarikunqa	Imaynan kay warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskuna runapura qhatunakuy
Sullk'a rimay	Imaynatataq tatichisunman runamasikunaq mana urmayunanpaq kay sarunchakuspa runapura qhatunakuyman
Suysusqallapi willakuy	Lliw huñupi kaqkuna riqsunku imaynan kay sasachakuy hinaspataq hamut'aspa tatichiyta qhawarinku
Yachay t'aqa	Personal Social

Rimaypaq hap'iriyin

- Sumaq kawsayman ayparinapaq imachus ruwana chayta ruwaychis, kaqllataq llaqtapas allin kawsayman ayparinapaq

Enfoques transversales

- Runamasita chaninman pusariy: q'imirispa kaqllataq chakiykipi churakuq
- Kawsayninchiskunamanta chani yachariy

Yachasqanchismanta chaninchay

- Yachayniyuq runamasi yuyaykusqanpi maypiña kaspapas q'imirinanpaq.
- kallpachan sumaq kawsayta kay enfoque de desarrollo sostenible nisqamanta.

Yachasqamanta ch'uyanchay

Ruwana kanqa huk chanin willakuy qhillqa t'ipata manaña kay sasachakuyman urmayunapaq.

Aparinapaq pacha

20 Tuytu

II. Imaynatan kallpachakuwaq

Kay enlace nisqakunata qhawayuspa aswanta kallpachakuwaq, kaypin tarinki allin willakuykunta kay rimaymanta kaqlataq yachapakuqniykikunaman ch'i qirichiwaq paykunapas k'uskiyta qallarinkupaq .

“Imaynatan amachanchisman warmi-qhari warmakunata hinallataq wayna sipaskunata kaykunamanta rimarispá.”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi :

https://issuu.com/duranos/docs/cartilla_fundacion_renacer

“Huk anqhas sunqu.”

Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi :

<https://rpp.pe/columnistas/rossanamariamendezazapata/un-corazon-azul-noticia-1212388>

“Tatichun kay runamasi sarunchay sakwaqa k'iriyipi qullqirayku lliw warmi-qhari hinallataq wayna sipaskunapipas”.

Taripasqa karqan 06/07/20 kay enlacepi :

http://white.lim.ilo.org/ipecc/documentos/rotafolio_esc_ca.pdf

“4 willakuykuna rumasikuna qhatuyta tatichinapaq hinallataq kay online(internet) ukhunta runamasi sarunchay kay sakwaspa k'irin chaypi”

Taripasqa karqan 09/07/2020, kay enlacepi :

<https://andina.pe/agencia/noticia-4-consejos-para-evitar-trata-personas-y-explotacion-sexual-online-731541.aspx>

Kaqllataq k'uskiriwaq kay Ministerio de Educación, Ministerio de la Mujer kaqllataq Poblaciones Vulnerables paq wakichisqa qhillqakunapi imaynatachus awarisqaña kashan lliw yachapakuq warmakunapaq

Pusarispa hinallataq yachaykuna ch'uyanchay. 10-kaq ñiqipi: Ama runapura qhatuywanqa hap'ichikuychu. 3 ñiqi secundaria yachay wasi. MINEDU y MIMP.
Taripasqa karqan 03/07/20, kay enlacepi :
<https://es.scribd.com/document/366784616/Sesion-10-Que-La-Trata-No-Te-Atrape>

Qhawaykuy kay t'ipasqa qhillqakunata hinaspataq mayqan plataformaq sunquntacha huñusqa runamasiwan llamk'arinki chayman tinkuchiy .

III. Imaytan yachapakuqkunata kallpachariwaq kay rimaykupi

Ruwanapaq	Pacha
<p>A. QALLARINAPAQ</p> <p>Napaykuy yachapakuqniykikunata, yuyarichiy sumaqta rimarisqaman llamk'arinapaq, kaytaq kanqa mayqan plataforma ukhunchus aparikunqa hina.</p> <p>Willariy yachapauqkunaman warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskuna runapura qhatunakuyanta rimakuy kanqaraq chamanta. Khunan ichaqa imatan ruwakunman kaykuna tatichinapaq manaña runamasikuna kay huchakuqkunaaq makinman urmayunapaq.</p> <p>Kay hamut'aywan qallariykuy :</p> <p><i>Liw warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskunapas kankumanmi kay sasachakuyman urmayuq, ichaqa imakaqpas kanmi aswan phawaylla runamasikuna kayman urmayachinankupaq. Maypachachus imaymana kaq wasipi pisin chayrayku, chaypachaqa tarikunku ch'usaqnirayhina, chaypachaya kay runamasikuna qhatuqkuna qayllaykamusunki hinaspataq yukallawan qutuspa apasunki hinaspataq kawsaynin sarunchasqa tukunman.</i></p> <p><i>Chayqa ancha sasachakuyimi kachkan, ninchismancha, kaypiqa</i></p>	4 Tuytu

phawayllan ima sasachakuykunamanpas urmaykunman unquyña kaqtinpas aswantaraq rumasikuna qhutuqpa makinmanpas.

Imakunataq kanman qankunapaq phawaylla kayman kay runamasi qhatuqkunaq makinman urmayunapaq?, Imaraykutaq warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskuna aswan phawaylla kayman urmayunankupaq qhawarisqa kanku?

Qhawarichikuy.

Kaypiqa yuyarina kanqa, kayta allinta riqsirinapaq ancha chaninmi kanqa llapalla rimarina, chaymi liiw tapukuykunata kutirichina kanqa ama manchakuspalla.

Allillanta uyarina kanqa liiw yachakuqkunaq rimayninta. Maypachachus mana kaykunamanta rimayta munanqachu chayqa paqtan kanman karan k'irisqa kay runapura qhatunakuypi. Llamk'ayta tukuspataq hamut'aychis imamantan llakikuyninku, imay sunqun tarikunku kaykunata uyarispa. Ichapas mayqallanpas sunqucharusunkiman karan chayqa wahariwaq kaymanta yachaqkunata, hinallataq psicóloga paykunatapas q'imirinasunkikupaq.

Ancha chaninpunin kanqa yachapakuqkunaq sunqunman chayariy sut'inta paykunapas willariwananchispaq imatas h'amutanku liiw kaypi rimasqamanta.

Pacha churamusqaykuqa manan chaymanhinachu hunt'akunan aswanmi sapanka riqsichiqmanta chayqa kanqa.

B. RIMAY MAST'ARIY

Ch'iqirichiy kay qallariy qhillqa t'ipata:

5 Tuytu

Qhillqa t'aqa 1

Tarjeta 1

“Imakunan kanman kay sasachakuypaq

Tarikuntaq kay enlacepi :

<https://drive.google.com/file/d/1NuhJkBm-gU90mheHLK7y-6bRpBmFrmV-S/view?usp=sharing>

Kay chakanakunaqa kachkan pukllana waqaychanamanhina: imakaq runaq ruwasqanwan runapura qhatunakuyta tatichinapaq. Kachkantaq kay enlacepi :

<https://terredeshommessuisse.org.pe/publicaciones/la-caja-de-juegos-herramientas-para-prevenir-la-trata-de-personas-a-traves-del-arte/>

Kay hamut'ayta riqsichiy:

Kay kaqkunan kanku phawaylla warmi-qhari warmakuna hinallataq wayna sipaskuna runamasi qhatuqkunaq makinman urmayachinapaq, achhuyunqa imaymana kaqpin yanapasayki nispá. Mana ima kaqniyuq kayri aswan phawayllachu urmayunman?

Yuyarichiy :

Hap'iy pachata hinaspataq waqmanta qhawaykuy sapanka sut'in rimayta hinaspataq qhawarichiy imaynatan purichkanku kay runamasi qhatuqkunaq, chaychá mana phawaylla pipas apachikunqachu .

Ch'iqirichiy kay iskaykaq hinallataq kinsakaq qhillqa t'ipata :

2 Tuytu

Tarjeta 2

“ Imakaqkunan yanqa mana chanin llak'anakuna qhawarichiy ”

OIM
ONU MIGRACION

UN WOMEN

CARE50

R4V

USAID

Imakaqkunan yanqa mana
chanin llak'anakuna qhawarichiy

Kaypiqa phawayllan imapas ruwakun,
chaymi manan payqa pimanpas willakunchu

URGENTE
SE BUSCA JOVEN
SIN EXPERIENCIA
S/ 1500 SOLES SEMANALES

Manan mañakunchu
imatapas
ñawpaqmanta
yachaytapas

SOLO MENSAJES AL WHATSAPP
948456741

Qullqi kachkan askha
manan ima
llamk'anapipas chay
hinataqa qunquchu

Kay llamk'aqkuna maskhaqpaq manan
kanchu pagina wed llika nitaq
SUNATpipas suntinku qhillqasqachu

Taripasqa karqan 10/07/20, kay enlacepi :

https://drive.google.com/file/d/1LXgZXXFyermSO8gW_FIDmS7UnWc14qTr/view?usp=sharing

Tarjeta 3

“Paqtataq! Arí, kawsayniykita sarunchankuman...!”

Paqtataq! Arí, kawsayniykita sarunchankuman...!

- ▶ Qatisunkiku 8 pacha puriyamanta aswantaq ilamk'anaykipaq
- ▶ Manan wasi aylluylkiwan rimanaykita munakuchu nitaq masiykikunawapas
- ▶ Chaskisunkikun riqsichikuy DNiykitapas
- ▶ Apasunkiku tiyasqayki llaqtamanta karu llaqtakunaman
- ▶ Hayk'a raykuchus ilamk'asqaykita manan paykunaqa hunt'asqatachu qusunkiku
- ▶ Munaynikumanmi ruwachisunkiku, qallariypi rimasqaykita sarunchaspa
- ▶ Manataqmi qusunkikuchu imakaqkunatapas ilamk'anaykipaq, sasachakuypiña tarikawaq chaypas chaypitaq ni kay preservativo nisqatapas
- ▶ Wakinpiqa manchachiywan maqaywan kurkunkuta k'irinku, yuyaynikutapas wak'lichinku sakwaspa chayhinatan hap'inku runamasi sarunchanapaq

Taripasqa karqan 10/07/20, kay enlacepi :

<https://drive.google.com/file/d/1sOqXKxfKWp7D4uuPDJZGeeLyvmqrhnt2/view?usp=sharing>

Kay hamut'ayta riqsichiy :

Perú suyunchispin mana askhachu llamk'anakuna, chayraykun kay runamasi qhatuqkuna phawaylla hap'inku kayhina sasachakuyniyuqta kay yanqa llamk'ay willakuykunawan.

Kayman mana urmayunapaqqa ñawpaqmanta riqsispa amachakuymi allinpuni, lliw kallpachakuyninchismi kanan tatichiy musuq runamasikuna mana urmayunanpaq. Yuyarisun hinaspataq willarisun manaña kay hina yanqa mana allin llamk'aykunaman urmayunapaq.

Riqsinkichu waqhina runamasi urmaychinata?

Ch'iqirichiy tawakaq qhillqa t'ipata :

6 Tuytu

Tarjeta 4

“3 willakuykuna kay runamasi qhatuqkunaq makinmanta amachakunapaq”

3 willakuykuna kay runamasi qhatuqkunaq makinmanta amachakunapaq

1 Allinta amachaku **lliw imachus kay**
redes sociales
ukhupi
churasqaykimanta,
amataq chaskiyichu
mana riqsisqa
runaq rimayninta.

2 Waharinaky wasi **aylluykiwan**
amataq
karunchachikuyichu
wasiykimanta kay
runamasi qhatuqkunawan.

3 Imataña munachisunkichu
chaypas aman
manchan-manchan
uyayuy runakunamanta
chaskinachu
wasilykiq qayllanmantaña
kachun chaypas amapunin.

Amachakusunpuniya!

Terre des hommes
Suisse
60

Tarikuntaq kay enlacepi :

<https://drive.google.com/file/d/1hHnoXpLAqCLldcPGGZcLcc0NohSYi9xl/view?usp=sharing>

Kay hamut'ayta riqsichiy :

Kay willakuykunatan qatinanchiskanqa llapanchis allinta kay runamasi qhatuqkunamanta amachakunapaq. Yachasqaykichishina, maynintachus hamullankutaq kay mana allin runakuna chayqa kachkan kay redes sociales ukhunmi, chaymi allinta riqsispa, yachaspa ima kaykunapiqa kana. Wasi aylluykiwan rimaymi aswantaqa amachasunki kaykunamanta kaqllataq phawaylla mana chanin llamk'anakuna watunapaqas. Kayninakunatan willariypacha kay 1818 yupayman. Willariy kay huchakunata, qankuna amachakunkichis chayqa amachallaychistaq waqkunatapas!

C. WISQ'ANAPAQ

Kallpachay aswanta yachapaqkuqniykikunata pahawaylla kay ima munachikuykunata watunakupaq. Wisq'ayunapaqtaq ruwachunku huk qhillqa t'ipata imaynatan paykuna tatichinkuman kay runamasi qhatuqkunaq makinman mana urmayunapaq. Tukuruqtinkuñataq riqsirichichunku llie masikunawan.

Kay hamut'ayta riqsichiy :

Kuskamanta amachakuyta yachasun! Sapanka hukmi ruwanan kanqa qhillqa t'ipata imaynatan amachakunchisman mana runamasi qhatuqkunaq makinman urmayunapaq. Kay qhillqa t'ipaca kanan munay siq'isqa, luisqa hinallataq llinp'isqa ima. Allin ch'uya rikukuq kanan chay yuyanchayqa lliw pipas ñawinchay munaq hamut'ananpaq. Chaninmi! Chay qhillqa t'ipapi churaychis maymanmi waharikuwaq kay huchachaykuna willarinapaq, mana qullqillapaq 1818 yupayta. Tukuspataq liw masiman riqsirichiy.

Más información: c.barrantes@terredeshommesuisse.ch

Daniel A. Carrión N° 866 1 ° piso, Magdalena del Mar, Lima. Teléfono: 01-463-1911

<https://terredeshommesuisse.org.pe>

<https://www.facebook.com/tdhsperu>

